

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը 1 ռ.:
Առանձին համարներով խրատանկար 5 կոպեկ:
Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և տոն օրերից
առաւօտուն 11—2 ժամը կէսօրից յետ:

Օտարադարձացիք դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւեալ հասցեով. — Յն. յեծ. տաշուս «Международный», во Тифлисе, կամ Redaction de «Meghou Hahastani», à Tiflis. (Caucase).

Խմբագրութեան ուղղած թէ՛ յօդուածները և թէ՛ նամակները պէտք է պարզ գրուած լինին գրողի ստորագրութեամբ և հասցեով: Խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ուղղել և կրճատել յօդուածները: Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ ստիպուած յետ ուղարկել յօդուածները և պահուած է երկու ամիս մինչև ցարհանջ:

Յայտարարութիւններ համար վճարում են ամեն մի բառին 2 կոպ. Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն և օտար լեզուներով: Յայտարարութիւններ ընդունվում են Խմբագրատանը, «Ազդակ» հիւրանոցի տակ ու. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում են ալ. Դանիկերիանի պալիլիօնում:

ԱՌԱՋԻՎԱԾ 1885 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

„ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ“

ԲԱՂԱԳԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐԸ

Կը հրատարակվի նոյն դիրքով և ծրագրով.

ԲԱՂԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ.

I) Պատկան կարգադրութիւնը. — II) Առաջնորդներ աւօրեայ ամենա-տեսակ խնդիրներ մասին. — III) Ներքին տեսութիւն. — Տեղական և հասարակական խնդիրները փերայրուած համար յօդուածներ և թղթակցութիւնը. — IV) Քաղաքա-կան վիճակի վերայ յօդուածներ և լուրեր. — V) Մանր լուրեր. — VI) Խառն լու-րեր. — VII) Բանասիրական. — Ֆէլիէտոններ, Պատկերներ, Վեպեր, Մտանախոս-տութիւնը, Գրականագիտութիւնը, Գիտութեանց և արհեստից փերայրեալ յօդուած-ներ. — VIII) Պատասխաններ. — IX) Յայտարարութիւններ զանազան ընդունորով:

Տարեկան բաժանորդագրին է 10 ռուբլի կիսամեայ 5 ռուբլի.

Պատկեր և պատկեր հասցեներ. — Ծանոթ խմբագրութեան վերայ է:
Ստորագրվի կարելի է թիֆլիսում I) Խմբագրատանը. — II) պ. Բ. Դանիկերի վերջնականութիւնում. — III) Զ. Գրիգորեանի գրականութե-
թում. — IV) պ. Բ. Դանիկերի խանութում:

Մասնաւորութեան Առաջնորդ տարին «Մեղու» կը ծրագրակցի երէս կամ եւէն անգամ,
եթէ նշանակաւ միջոցները կը ներկեն:

ԲԱՂԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ.

Սրբ առաջնորդի չիջար. առթիւ. —
«Արեւիկ» թղթակցին պ. Էլիսայիտ
Բ ա ղ ա զ ա կ ա ն . — Քաղաքական
լուրեր.
Մ ա ն Ր Լ Ո Ր Ե Ր
Յ ա յ տ ա ր ա ր ո լ թ ի Ն Ն Ե Ր
Բ ա ն ա ս ի ր ա կ ա ն . — «Նոր-Վարդ»

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆՈՐ-ԳԱՐ

ԵՒ

ԻՐ ԱՌԱՋ ՆՈՐ-ԳԱՐԸ

ԿԱՌԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴՐՈՑ ԱՌԹԻԻ
(Լրագրականական հաստատ.)

Դամանակաւ թիւրքիոյ հայք իրանց
համար սահմանադրութիւն են հիմնել, ի-
րանց ազգային ժողովը կազմակերպել
Նրանք այդ ժողովին, իրանց կամ-
րով, իրանց կողմից նրան իրաւունք են
տուել որ սա ինքը (ժողովը) մասնակցի
ընդհանուր հայոց կաթողիկոսի ընտրու-
թեանը. Եւ ժողովը մասնակցում է:
Հապա էլ մնց թէ ժողովը «չէ ներ-
կայացնում թիւրքիայի հայոց կաթող»:
Բայց մի բան, որ յետոյ հրապարակ
եկաւ, և, ըստ երկու թիւն, ի նպաստ
«Նոր-Վարդի» պարզուեցաւ:
«Արձագանքի» Նրանի թղթակիցը
ազգային ժողովի օրինաւորութեան և ի-
րաւասութեան մասին, մի ժամանակաւն
ասաւ, ինչ որ այժմ ևս կրկնում եմ ՚):
Պատասխանելով նոյն պարտին՝ «Նոր-
Վարդ» ասաւ որ ինքը ազգային ժողովի
այսօրվայ օրինաւորութիւնը չէ փխտում
նոյնպէս, այլ այդ օրինաւորութեան մէջ
տեսած ապօրինութեան և անարդարու-
թեան դէմ է, որ ինքը բողոքում է: Եւ
ապացոյց՝ երկու օրինակ առաջ բերեց:
Մինը — Դամիւրտայի բողոքը Ֆրանսի-
այի ձեռնարկութի կազմակերպութեան

1) Այս ստորեւ «գրելիս ևս ձեռիս տակ
չունէի պ. Ս. Ն. Բ. ի յօդուածներն:
Բայց եթէ յիշողութիւնս ինձ չէ դաւա-
ճանում, պարտն հիմնական միտքը հենց
այս էր:

Գ. Բ.

Լոյ ծխականները: Մեր համեա-
կարծիքով այս կարգադրութիւնը
օգտակար չէ և բռնարարութիւն է ըն-
տանի իրաւունքի: Ներկայացու-
րիչը ծխականների հաստատումը
թիւնը վայելողն է. ով և որ ծը-
խից կ'ուզէ լինի: Երեւակայնոր, որ
մի կ'եղեցից ծխականը պիտի ընա-
րին ներկայացուցիչը դարձնան
գործի համար, իսկ նոյն հասկա-
ցողութեամբ չը կայ իրանց մէջ յար-
մարաւոր անձն այս յանձնարարու-
թեան համար, որովհետեւ իրանք
բաղկացած են միայն անգրագետնե-
րից և բնաւ զարդի մասին հաս-
կացողութիւն չ'ունենցողները: մինչ-
դեռ նոքա ճանաչում են մի ուսուցչ-
նի կամ ուսումնի առած անձի մի
այլ կ'եղեցի. ծխից ու հաւատում
են նրան և համոզված են որ նա
այդ յանձնարարութիւնն ամենայն
խաճի մտքը և օգտակարութեամբ
կը կատարէ. ո՞վ կարող է նրանց զը-
կել իրանց հաստատումը ուղիղը-
րան տալու իրաւունքից: Եւ եթէ
զրկենք այդպիսեաց իրաւունքից ըստ
իրանց հասկացողութեան աւելի
յարմարաւոր անձն ընտրելու որոշ-

եալ գործի համար. արդեօք մենք
գործի յաջողութեան նպատակը կը
լինենք. բնաւ ոչ. ընդհակառակը
մենք խղճելու դրած կը լինենք նո-
րա յաջող կ'ըլին: Բայց կարծում
ենք որ Ս. առաջնորդի շնորհեա-
կանի նպատակն այդ չէ: Ուստի և
լաւ կը լինէր մեր կարծիքով այս
յօդուածի իրաւորման վերայ չը
պնդել. այլ ամեն ընտրողներին ի-
րաւունք տալ ընտրելու նրան ուսմ
վերայ վստահ են և ուսմ հաւատ
ընծայում են:

Իսկ եթէ ներքոյ յօդուածն որ իւ-
րաւունքներ անբաժան գերաւատանի
միայն մի անգամին իրաւունք տալիս
է մասնակցելու ընտրութեանց) բո-
լորովին աւելորդ է մեր կարծիքով.
քանի որ մի և նոյն տանը ապրող մի
քանի կողմից բաժան կամ անբա-
ժան լինել տուողը ոչ մի միջոց
չ'ունի հոգեւոր իշխանութիւնը: Մի-
թէ չը կան այնպիսի ընտանիքներ,
որոնք բաղկացած են մի քանի ա-
մուսնացած կամ չամուսնացած կը-
րայրներից, որոնք միասին ապրում
են որովհետեւ այս ձեռնադրութեան
անհատութեան քանի որ նոքա

իրանց մէջ բաժանված են ծածուկ
և պարագլուծ են ընկերութեամբ մի
գործով կամ զանազան գործերով.
բայց իրանց բաժանված լինելը աշ-
խարհին յայտնած չեն. այդ իրանց
հաւատարմութեան համար օգտա-
ւէտ համարելով: Ո՞նց է ստուգում
հոգեւոր իշխանութիւնն այս ընտա-
նական հանգամանքը մի գերաւատա-
նի միջոցով նորա անգամները թէ
կատարեալ հասակ են և թէ՛ հաւա-
սարապէս տալիս են իրանց տու-
նակը: Եւ ազգային այլ հաստա-
տութեանց: Եւ հիման վերայ այդ-
պիսիք պիտի զրկվին ընտրութեան
իրաւունքից) որովհետեւ նոքա բը-
նական են միասին գուցէ հենց
տնտեսելու համար գումար) որ ի-
րանց բարեպաշտական տուրքերը վը-
ճարելու միջոց ունենան և հոգեկան
միւլթարութիւնից զուրկ չը մնան:
Այսպիսիներին իրաւացի է միթէ
զրկել կաթողիկոսական պատգամա-
ւորական և հոգաբարձական ընտրու-
թեանց իրաւունքից, որ նոյն հա-
մար գուցէ մեծ բարոյական միւլթ-
թարութիւն է և ուրախութիւն:

է ունենար 120 (արդեօք ինչ հաշուով)
Ուստի — ողորդում է պ. Վահրամ —
« մենք բողոքում ենք այս անարդարու-
թեան դէմ: Առաջին մտքի նկատմամբ,
այսինքն դէպի Ռուսահայքս ունեցած
կարեկցութեան համար, թող ընդունեն
պ. Վահրամ Ռուսահայքս, soi disant,
քաղաքին հոգաւորութիւնը: Չը մտա-
նալով մի և նոյն ժամանակ Վանքի ին-
քի մէջ գեղեցիկ առածը թէ (ճառել է
ի Վան և կը հաչէ ի Մուսուրիան) ՚):
Վերաբերութեամբ պ. Վահրամի երկ-
րորդ մտքին, ևս նրան խորհուրդ եմ
տալիս այդ առթիւ նախապէս «Նոր-
Վարդ» կարծիքն ու խորհուրդը լսել:
Հա ալ Վանդարեանի խօսքերն, որոցմով
թէ և նա ինքը իրան հակառակ է, բայց
և այնպէս իւր թղթակցի բերանը զոնեա
լաւ ձեռնում է:
« Չենք թուում միւս պետութիւննե-
րը, այլ նոյն իսկ քաղաքակրթութեան
զարգացած Անգլիայում 30 միլիոն ժո-
ղովրդից հազու 3 միլիոնը իրաւունք
ունի ընտրութեանը մասնակցելու: Քա-
նի քանի տարիների աշխատութիւն է
հարկաւոր եղել, մինչև որ Անգլիայի ժո-
ղովրդը կարողացել է իւր ընտրու-
թեան իրաւունքը ընդարձակել — մինչև
երեք միլիոնի» (163): Եւ այժմ, (աւե-
լացնում եմ ևս) գրեթէ 300 տարիից
յետոյ, Անգլիայի Գաղութները հազիւ
հազ վճռում են ժողովրդի իրաւունքը
աւելի ընդարձակել:

Արդ պ. Վահրամ, ձեր ոչ «քաղաքա-
կրթութեան» և ոչ էլ «զարգացած» Վա-
սարականի համար, մի երեսփոխան է
միթէ բաւական չէ: Արդեօք ձեր Վա-
սարականը ձերան «տարիների ընթաց-
քում» և ձերան «աշխատութիւն» է ու-
նեցել իւր ընտրական իրաւունքը ըն-
չ) Մուսուրիան — մի փոքրիկ գիւղ է
Բարձր — Հայքում, Երզրարում կ'ապրի:

զարձակելու համար: Եւ ոչ մի: Այնա-
տութիւն չը հաշուելով, ի հարկէ, այն
քանը, որ (ինչպէս իրաւամբ նկատեց
նախ «Մեղուն», ապա նրանից առնելով
և՛ «Նոր-Վարդ»), որ 300 հազար վա-
սարականցիք որպէս մի կատարեալ ե-
ղեցի շարժուն ի հաղմոյ, այսօր մի մա-
հացու բեղի են աստուածայնում, վաղը
մի փառայի թիկադրութեամբ ամեն տե-
սակ յիմար թղթերի ստորագրում, եր-
րորդ օրը, իրանց օրինական հիմնարկու-
թեան հիմքը քանդելու կը նկատեն, չոր-
րորդ օրը, ըստ բանաստեղծին, «պիս թո-
ղեալ պաշտեն տաքին, հինգերորդ...
վեցերորդ... Է՛հ, որ մէկն ասեմ, — թշ-
ապաքէն (չանտ է աւուրն չար իւր) լսե-
ցէք պ. Վահրամ զարձակ հակասա-
բան «Նոր Վարդ» (Մի ժողովուրդ, որը
գիւս մեծ մասամբ խաւարի մէջ է ընկը-
մած և զարգացումն չունի, որը իրաւուն-
քի գիտակցութիւնից զուրկ է, նը-
րա ձեռքում ընդարձակ ընտրութեան
իրաւունքը նրան և նրա գործին օգուտ
չի կարող բերել, այլ շատ անգամ մե-
ծամեծ կորուստներու Այն ժողովուրդը, որ
տղէտ է ՚), որ անզարգացած է, նրա
համար առանց աշխատանքի և գիտակ-
ցութեան ձեռք բերած իրաւունքը մի և
նոյն է թէ երկաթի ձեռքում վառած
մոմը, որ լոյս տալու, նրան ուղիղ ճա-
նապարհը ցոյց տալու տեղ, նրա երեսը
այրում և աչքերը կորացնում է» (164),
Դանտ ճշմարիտ է ալ. Վանդարեանց,
Եւ ևս անդում եմ, որ տղէտ ժողովրդի
համար, ինչպէս որ վստահաւոր է ընտ-
րական ընդարձակ իրաւունքը, ևս առա-
ւել վստահաւոր է այդ ժողովրդի հա-
մար արմատական-աղատամիտ թերթի
հրատարակումը:

3) Վասարականացոյց տղիտութիւնը
պ. Վահրամ ինքն ևս իւր նամակում
կը խոստովանի:

Հարցը գոցենք նկատելով «Նոր-Վա-
րդ» թէ, ա) որովհետեւ ազգային ժողո-
վը, ըստ ամենայն մասանց, արդար հի-
մունքների վրայ դնելու համար հարկա-
ւոր է ժամանակ և — որ ամենապիտաւ-
որն է — ձեռաց ձեռնաստութիւն. բ) ո-
րովհետեւ մինչև նոր օրէնք չը կայ, հինը
պէտք է որ սուրբ և անբռնարարի մը-
նայ. գ) որովհետեւ այժմեան ճգնաժա-
մում մենք ոչ այդ ժամանակը և ոչ էլ
ձեռնաստութիւնը ունինք. դ) որովհետեւ
ոչ այսօր աշխարհիս վերջն է, ոչ էլ նը-
մանապէս վերջին կաթողիկոսի ընտրու-
թիւնը, և) որովհետեւ այդ տեսակ վաղ-
ժամանակեայ սկզբունքների հարցեր
զարթեցնելն և այդպիսի ժպիր ու արը-
շիւ ձեռով պաշտպանելն, ամեն բանից
առաջ, կարող է ազէտ ժողովուրդը դէ-
պի անխիստութիւն մղել ՚), — ուստի

4) «Նոր-Վարդ» մէջ ևս յաճախ եմ
պատահել այնպիսի յօդուածներ, որոնք
նրա խմբագրի, ի հարկէ, «ողորմու-
թեամբ և ոչ թէ չարակամութեամբ» (2)
կարող են ժողովրդը անխիստութեան մը-
ղել: Այդ տեսակ յօդուածներից այժմ
միայն եկան, օրինակ 1. Մոզուայ մի
ինչ որ Սիմէոն քահանայի յարձակողա-
կան քարոզը իւր իսկ առաջնորդի դէմ:
Դիտակցանց գովադարանական յօդուածը
միջեալ «ազատամիտ» քահանային Եւ
խմբագրի գրաւագրութեամբ զանա-
նային և ծխականներին. բ. Կարգապա-
հութիւնը մեր եկեղեցական գործերում
առաջնորդը, ուր որ Վանդարեան մի
կողմից թէ և պարտավում էր մի ըմ-
բոստ տիրացուին, բայց միւս կողմից նը-
րա ըմբոստութիւնը չը չը չը: Դ. Դա-
մախայի կոնստանտնուպոլիս պաշտօնական
հերքման առթիւ գրած, ամենաանգղ
(չեմ յիշում). Ժամանակները արդեօք
թէ լուրի Եւ այն, որ պ. Վանդարե-
անց «Իւր հաշուով» տիրացուին հրաւի-
րում է թիֆլիզ դալ և «Խմբագրութեան
մէջ հարցաքննութեան ենթարկուիլու»
Եւ յետոյ դարձեալ սր աստիճան չորը-
քութիւն էր «Նոր-Վարդ» կոնստանտնու-
պոլի անդամին, սրա նամակը արտապե-
լով «Մեղու» և տպիւստականութիւնը
անելով Գ. Զ. ձեռնակների տեսչու-

IV

Մի կողմ թողնելով շրջաբերա-
կանի թվ յօդուածի պատուիրած
եկեղեցական պատգամաւորներին թեր-
թիկներով ընտրելու ձևն որ զը-
ժուար է քուէարկութեամբ կատա-
րել պարտք ենք համարում ուշադ-
րութիւն հրաւիրել թ. Գ յօդուածի
վերայ որ պատուիրում է ժողովը-
դական ներկայացուցիչներին նախ
թերթիկներին վերայ նշանակել որո-
շեալ թիւ անձանց և այդ թերթիկ-
ներին վերայ գրած գուցէ հարկաւ-
որ անուններէից թեմական պատգա-
մաւորի ընտրութեան համար ընտ-
րել չորս հոգիք իսկ Ներսիսեան
պարոյշի հոգաբարձուաց ընտրութեան
համար 16 անձից որոնք թերթիկ-
ներով առաւել ձայն ստացած են և
և գաղտնի քուէարկութիւնը միայն

սոցա վերայ կատարել: Այս ձևը
ընտրութեան ամենեւին արդար չէ և
յաճախ գաղտնի քուէարկութեամբ
ներկայ պատգամաւորաց ամենանը-
շան քուէով թէ՛ պատգամաւոր և
թէ՛ հոգաբարձուք կարող են ընտ-
րել:

Ներկայացնենք մեր առաջ այս-
պիսի դէպք: Հարիւր ընտրող պատ-
գամաւորները իրանց թերթիկներին
վերայ գրեցին 300 անձանց անուն-
ներ որոնցից չորսը ստացան 10—30
ձայն: Սրանց ենթարկում ենք գաղա-
նի քուէարկութեան և ոչ մէկը ներ-
կայ պատգամաւորներին կէսի ձայնը
չէ ստանում: Թէ՛ այդպիսիքը կա-
րող են վիճակի բազմութեան ներ-
կայացուցիչ լինել: Բայց ըստ Նշա-
բերականի նոքա կամ կարող պիտի
լինին ձայններ փոքրամասնութեամբ

թեմական պատգամաւոր համարվել
և կամ պատգամաւորները իրանց
իրաւունքը և կամքը բռնաբարելով
երկրորդ անգամ պիտի քուէարկեն
նոյն անձանց և երկուց չարեաց փոք-
րագոյնն է ընտրելի ասելով և ան-
յաջողութեան առաջն առնելու դիտ-
մամբ սպիտակ քուէ տան նրանք ուժ
հաւատ չեն ընծայում:

Սոյն անկանոնութիւնը կարող է
անդի ունենալ և Ներսիսեան դարո-
յի հոգաբարձուաց ընտրութեան վե-
րաբերութեամբ: Թիֆլիսի եկեղեց-
եաց 60 պատգամաւորները թղթիկ-
ներին վերայ իւրաքանչիւրը 12 զա-
նազան անձանց անուններ գրելով
կարող են հանդէս բերել մինչև 4—
500 անձանց անուն, ինչպէս միշտ
պատահել է: Սրանցից շատ քչերը
ստանում են 10 ձայնից անդին: Պէտք

է ընտրեն 16 հոգի նրանցից որոնք
կարող են 5—30 ձայն ունենալ և
ենթարկեն գաղտնիք քուէարկութեան,
նրանցից 12-ին հոգաբարձու և 4-ին
կանգնատներ ընտրելու համար:
Պատահեցաւ որ զոքա գաղտնի
քուէարկութեամբ նոյնքան ձայն ըս-
տացան որքան և թղթիկներով
կամ փոքր ինչ աւելի բայց մեծա-
մասնութիւնը նրանցից ներկայ պատ-
գամաւորներին կէսի ձայնն էլ չ'ստա-
ցաւ: Թիֆլիսի արդար կը լինի այդպի-
սեայ ընտրութիւնը օրինաւոր հա-
մարէ:

Մենք կարծում ենք որ ընտրելի
անձանց թուի գէթ եռապատիկն ու
քառապատիկը պէտք է քուէարկել
և որքան շատ լինի քուէարկող ան-
ձանց թիւն այնքան ընտրութիւնը
կը լինի կանոնաւոր և արդար: Կա-

րող է պատահել որ թղթիկներով
շատ քիչ ձայն ստացողը, գաղտնի
քուէարկութեան ժամանակ ամենից
շատ ձայն ստանայ, որովհետեւ շա-
տերի միւսքը չէ եկել նորա անունը
թղթիկին վերայ գրելու:

Մենք այս նկատուածութեան ա-
րինքը ինչպէս յայտնած ենք մեր ա-
ռաջին յօդուածի մէջ այն նպատա-
կով որ ընտրութեան գործն արդա-
րութեամբ կատարվի և անդի չը
սոյ պատգամաւորութեանց և վիճա-
րանութեանց: Կը յուսանք որ Սըր-
բազան Առաջնորդը բարեհաճու-
թեամբ կը լսէ այս մեր համեստ դի-
տողութիւնը և իւր խոհմութեամբ
կշռելով նրանց կը անօրինէ ինչ որ
օրինաւոր և օգտաւէտ կը համարէ:

(միւս որովհետեւներն մի կողմ թողնելով)
չեմ հասկանում «Նոր-Գարն» ինչ հարկ
կար որ և է կատարածաւոր վանեցող խոս-
քերի վրայ հիմնուած վեր կենալ և
սկզբունքի հարց գարթեցնել այն եւս
ի հակասութեամբ:

— Հապա էլ որ օրվայ համար է արդ-
եօք «Նոր-Գարն» պահպանողական ուղ-
ղութիւնը հարցնում եմ եւս պ. Սպան-
դարեանից:

Պօլսեցիք այդ հարցին:
— Ինչի:
— Ի հարկէ ոչ առանց հիմունքի, մա-
նաւոր որ նրանք աչքի առաջ ունենին
նախընթաց երկու ընտրութիւններին օ-
րինակը, երբ իրանց աղղալին ժողովի
իրաւութիւնը յարգեց ուստ պետու-
թիւնը:— Հաստ լաւ բայց դա բացառու-
թիւն էր: Եթէ այդ բացառիկ դէպքը
ճանկահայոց համար օգտակար էր,—
թող նրանք աշխատէին նախկին կա-
թողիկոսներին ժամանակ, ձեռնարկել,
օրինաւոր կերպարանք ստի հարցին: Նո-
քա այդ հարցին Ռեբեկա մեղաւորը ի-
րանք են Նոր-Գարնը Պօլսեցիական խմբա-
գրութեւ 1836-ին, իսկ Պօլսոյ հայ
սահմանադրութիւնը ¹⁾ զոր յետոյ: Ին-
չն համար տաճկահայք հոգ չը տարան
գէթ այդ կէտի վերաբերութեամբ կամ
իրանց Սահմանադրութիւնը Պօլսեցիա-
կին յարմարացնել: Կարծում ենք, որ այդ
բանը անհնարաւոր էր: Բայց Պօլսեցի
այս էլ հարին: Եւ հիմա նմանում են այն
անանկին, որ մի հարուստ մարդուց մի
անդամ կամաւոր ողորմութիւն առած
գողով, այժմ պահանջում է, որ այդ
հարուստը այժմ եւս ակամայաբար շա-
րունակէ ողորմութեան տուչութիւնը:

միջազգային տեսակէտով կարող է մեր
տաճկահայ եղբայրը ձեռնապահ չը լինել,
բայց չէ որ այլ է միջազգային տեսա-
կէտ, քաղաքական այս ու այն դիտում
ու ձգտում և բոլորովին այլ ազդեցիկ
— եկեղեցական տեսակէտ, օրէնք և ի-
րաւունք: Տղտելիս զորով միշտ այն կար-
ծիքի է եղել, որ ինչպէս մեր կողմից
տակւորը և անտեղի է մեր տաճկահայ
եղբայրը մեր իրաւունք բռնաբարել հա-
մարել, նոյնպէս և նոյնչափ աւելորդ և
անտեղի է տաճկահայոց, առանց որ և
է օրինաւոր, իրաւաբանական հիմունքի,
առանց գէթ իրանց խօսքը քաղցնելու
չափ ոյժն ունենալու,— այդքան հարստ
ու պատուաւոր լինել:

է՛լ հոգ չէ: Թիֆլիս, կոյր ազգասիրու-
թիւնը ինձ միշտ ատելի է: Եւ, դժբաղ-
դարաւ այս առաջին անգամն չէ, որ մեր
կոյր ազգասէրները ի Պօլս (զուցէ և
մեր կողմերում) իրանց խելքին (շատ
անգամ էլ երեսակայութեամբ) դուռ տա-
ւով ներսում են հեռաւոր ազդեցի-
գույնից և իւր ազգայն գործադու-
թեան առաջն առնել այն ժողովրդեան,
որոյ ներկան անգամ չեն տեսնում և
չեն ճանաչում:

զար է: Եւ որովհետեւ այս բոլորէն մենք
անձեռնհաս ենք նրան բարեփոխել,—
ուստի ինչ անենք, առաջիկայ ընտրու-
թիւնում որ եղանակով դիկավարուինք,
— հարցնում ենք «Նոր-Գարն» Նապա-
տախտաւոր է:

— Մենք մեր կողմից ընտրութեան
այն եղանակի կողմն ենք, որտեղ կարող
կը լինէր երեսն գալ հայ ժողովրդի
հոգեւոր, հոգեւոր և Հայաստանեայց եկե-
ղեցու բարին ցանկացող մասի կամքը»
(համար 2):

Հուռ տանք մետաղի միւս կողմը և
տեսնենք թէ Պօլսոյ ժողովը, արդարեւ,
բռնաբարում է Ռուսահայոց իրաւունքը:

Այս առթիւ մեր մամուլում երկար
գրուեցաւ: «Նոր-Գարն» հօ գաղա տա-
րաւ թիւը և մ տալիս կարծելու, որ այդ
հարցը մենք սխալ ենք ըմբռնում և
սխալ եղբայրացութեանց հասնում: Եւ ի
զուր տեղը մեր և տաճկահայոց մէջ տա-
րակուսանքներ զարթեցնում, միմեանց
սիրտը կտրում, մէկը մէկ վշտացնում:

Պօլսեցիական, որ գէթ այդ կետում
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ նախնաւոր
կանոնի վրայ է հիմնուած, պահանջում
է, որ իւրաքանչիւր հայ թիւմ (որ երկ-
րում ուղում է լինի) «իրաւունք ունի»
կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակ
երկրկու պատգամաւոր ուղարկել ի ս.
Եջմեմիշ: Այդ հիման վրայ Ռուսահայք
տալիս են 12 պատգամաւոր, վասն զի
6 թիւմ ունին: Պարսկահայք և Հնդկա-
հայք—երկրկուս: Իսկ տաճկահայք զը-
րանց ամենիցն էլ աւելի—130 որովհե-
տեւ նրանք իրանց լիւծակներին թիւը 65-
են հաշվում: Եւ այդ թիւը ուղիղ է արդեօք
թէ ոչ,— դա այլ հարց է և եւս որքան
յիշում եմ լրագիրներից ոչ սինթոզը, ոչ էլ
ուստ թերթիկները տաճկահայոց վիճակ-
ների թերի ճշգրտութեան կամ անճշգրտութեան
առթիւ: Գրական հարց չեն զարթեցնել
Բանը, ուրեմն, հարցի սկզբունքը, իրա-
ւաբանական հիմունքն է, որը (ինչպէս
ստացի) մեղադրում լաւ չը հասկացուե-
ցաւ:

Համաձայնեցէք, որ եթէ տա զու-
արժալի բռնութիւն չէ, գէթ ամենախալ
քաղաքական տեսութիւնն է:

Եւ ընդունում եմ, որ Պօլսեցիական
1) Մենք շատ լաւ գիտենք թէ ինչ ու
ինչ դժբաղդ անդամաւորներին և աղղե-
ցութեանց հանդ կողմակիցութեանց
տաճկահայ սահմանադրութիւնը, կամ
ըստ Ալի փաշայի, այդ քառանկյունի
անիւր: Գիտենք ուստի և բոլորովին հե-
ռի ենք պ. Ս. Ռուսիսեանին, Պալկանին,
Սէրլէյէնին, Օսմանին և այլոց—սահմա-
նադրութեան այդ խմբագրողներին—
յանդիմանելուց: Ընդհակառակը մենք
յաւիտեան գովում ենք այդ պարոնների
արիւթիւնը, անձնութիւնը և հա-
տաւաստութիւնը, որոցմով նրանք գոր-
ծեցին ու ներգործեցին ազգային վերա-
հաս ամենամեծ դժբաղդութեան ժամին:

Եւ Պօլսոյ այժմեան Չերազնիքից, Սը-
փարեաններից, Թիւրքիզիսեաններից և
Փափաղեաններից միշտ և առաւել (և
ամեն բանով ու ամեն չկերպով) գերա-
զանց էին նրանց լուսնիւնները, Պալ-
եանները և այլք: Բայց ահա տեսէք թէ
այդ մարդիկ ինչպէս ձկուռ, ինչպէս խե-
ւոք և ինչպէս ազգասէր մարդիկ էին,
որ երկու չարեաց փոքրագոյնը ընտրե-
լով, ողջ տաճկահայաստանը անքան ու
անքան վտանգներից ազատեցին:

— Ի՞նչը գրիկ պատիկ Ալեհազը: Ինչ
լաւ էր ասում:

«Միտք իմ չուայ եւս
Հաստ այլ ևս այլ եմ»
Եւ երբեմն դառն
Ներսիս գալիս ես:

Այս առթիւ մեր մամուլում երկար
գրուեցաւ: «Նոր-Գարն» հօ գաղա տա-
րաւ թիւը և մ տալիս կարծելու, որ այդ
հարցը մենք սխալ ենք ըմբռնում և
սխալ եղբայրացութեանց հասնում: Եւ ի
զուր տեղը մեր և տաճկահայոց մէջ տա-
րակուսանքներ զարթեցնում, միմեանց
սիրտը կտրում, մէկը մէկ վշտացնում:

Պօլսեցիական, որ գէթ այդ կետում
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ նախնաւոր
կանոնի վրայ է հիմնուած, պահանջում
է, որ իւրաքանչիւր հայ թիւմ (որ երկ-
րում ուղում է լինի) «իրաւունք ունի»
կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակ
երկրկու պատգամաւոր ուղարկել ի ս.
Եջմեմիշ: Այդ հիման վրայ Ռուսահայք
տալիս են 12 պատգամաւոր, վասն զի
6 թիւմ ունին: Պարսկահայք և Հնդկա-
հայք—երկրկուս: Իսկ տաճկահայք զը-
րանց ամենիցն էլ աւելի—130 որովհե-
տեւ նրանք իրանց լիւծակներին թիւը 65-
են հաշվում: Եւ այդ թիւը ուղիղ է արդեօք
թէ ոչ,— դա այլ հարց է և եւս որքան
յիշում եմ լրագիրներից ոչ սինթոզը, ոչ էլ
ուստ թերթիկները տաճկահայոց վիճակ-
ների թերի ճշգրտութեան կամ անճշգրտութեան
առթիւ: Գրական հարց չեն զարթեցնել
Բանը, ուրեմն, հարցի սկզբունքը, իրա-
ւաբանական հիմունքն է, որը (ինչպէս
ստացի) մեղադրում լաւ չը հասկացուե-
ցաւ:

Համաձայնեցէք, որ եթէ տա զու-
արժալի բռնութիւն չէ, գէթ ամենախալ
քաղաքական տեսութիւնն է:

Եւ ընդունում եմ, որ Պօլսեցիական
1) Մենք շատ լաւ գիտենք թէ ինչ ու
ինչ դժբաղդ անդամաւորներին և աղղե-
ցութեանց հանդ կողմակիցութեանց
տաճկահայ սահմանադրութիւնը, կամ
ըստ Ալի փաշայի, այդ քառանկյունի
անիւր: Գիտենք ուստի և բոլորովին հե-
ռի ենք պ. Ս. Ռուսիսեանին, Պալկանին,
Սէրլէյէնին, Օսմանին և այլոց—սահմա-
նադրութեան այդ խմբագրողներին—
յանդիմանելուց: Ընդհակառակը մենք
յաւիտեան գովում ենք այդ պարոնների
արիւթիւնը, անձնութիւնը և հա-
տաւաստութիւնը, որոցմով նրանք գոր-
ծեցին ու ներգործեցին ազգային վերա-
հաս ամենամեծ դժբաղդութեան ժամին:

Հա եւս այն էի ուղում ասել «Նոր-
Գարն»-ը, Կաթողիկոսական ընտրութի-
ւում սկզբունքի հարցը այն չէ՝ թէ
տաճկահայք իրանց 130 ձայնով իրանք
ևս զալիս լիւծակներ թէ այդ ձայնները
ազգային ժողովի ընտրած 2 պատգա-
մաւորներին ձեռնադր են ուղարկում: Այդ
տեղ, եթէ ուղում էք, բուն սկզբունքի
հարցը այն է թէ, արդարեւ, տաճկահայք
ունին 65 վիճակ, թէ այդ վիճակները
իրանց ընկալաց քանակութեամբ, հա-
մապատասխան են արդեօք եկեղեցւոյ
կանոններին: Արդեօք այդ կանոնները
թիւմ կամ վիճակ ասելով ինչ էին հա-
կանում: Թէ գէթ այժմ, (երբ մեր ա-
ռանց սկզբունքին հրապարակաբար ենք,
օրէնք նոր մի սկզբունքի հարցեր
են զարթեցնում, և այդ սկզբունքները
կաւի կտորի նման իրանց ձեռքբերումը
սրբօրելով իրանց ուղած՝ ձեռքն են տա-
լիս) աւելի արդար չէր լինի՝ վտանակ
թեմերի թուոյն՝ թեմականների թիւը ի
հաշիւ առնուլ և, եթէ ուղում էք, Ռու-
սահայերին փոքր ինչ աւելի արտօնու-
թիւն տալ: Վասն զի Մար-Աթուրը նը-
րանց մտն է, նրանց է հոգում և նրանց
մով հոգացվում ըստ նիւթականին —
իսկ նիւթականութիւնը, յայտնի է, որ
մեր ժամանակի, առաջ, մէն միմեան
չանաւան է կարծես: Եւ եւս ձեռքս
խոշիւ վրայ գրած երգվում եմ, որ մեր
հրապարակախօսներից ամենից աւելի գա-
ղալիար և իրէտրադողող, ամենից աւելի
նիւթի, գրամի մասին է հոգում և գրում
ու գրոտում:— «Առաջ բարոյս և ժամա-
նակաց»:

— Ի՞նչը գրիկ պատիկ Ալեհազը: Ինչ
լաւ էր ասում:

«Միտք իմ չուայ եւս
Հաստ այլ ևս այլ եմ»
Եւ երբեմն դառն
Ներսիս գալիս ես:

Արդ՝ եթէ տաճկահայերի կողմից Եջ-
մեմիշ 130 պատգամաւորը գալին Պօ-
լսեցիական հօ չէր կարող նրանց չընդու-
նել: Օրէնքները իրաւունք չունին իւր իսկ
սահմանած օրէնքից չեղուել, նրան սո-
նակոս առնել: Եւ մենք տեսնենք, որ
Ռուսաց Կ. Պօլսոյ գետնաւոր միշտ և
համապաղ չեղտում էր այդ կէտը, այս-
ինքն թէ ուղարկեցէք ձեր վիճակների
պատգամաւորները, այլ ոչ թէ ազգային
ժողովի ընտրեալ երկու հոգին: Բայց

1) Մենք շատ լաւ գիտենք թէ ինչ ու
ինչ դժբաղդ անդամաւորներին և աղղե-
ցութեանց հանդ կողմակիցութեանց
տաճկահայ սահմանադրութիւնը, կամ
ըստ Ալի փաշայի, այդ քառանկյունի
անիւր: Գիտենք ուստի և բոլորովին հե-
ռի ենք պ. Ս. Ռուսիսեանին, Պալկանին,
Սէրլէյէնին, Օսմանին և այլոց—սահմա-
նադրութեան այդ խմբագրողներին—
յանդիմանելուց: Ընդհակառակը մենք
յաւիտեան գովում ենք այդ պարոնների
արիւթիւնը, անձնութիւնը և հա-
տաւաստութիւնը, որոցմով նրանք գոր-
ծեցին ու ներգործեցին ազգային վերա-
հաս ամենամեծ դժբաղդութեան ժամին:

Հա եւս այն էի ուղում ասել «Նոր-
Գարն»-ը, Կաթողիկոսական ընտրութի-
ւում սկզբունքի հարցը այն չէ՝ թէ
տաճկահայք իրանց 130 ձայնով իրանք
ևս զալիս լիւծակներ թէ այդ ձայնները
ազգային ժողովի ընտրած 2 պատգա-
մաւորներին ձեռնադր են ուղարկում: Այդ
տեղ, եթէ ուղում էք, բուն սկզբունքի
հարցը այն է թէ, արդարեւ, տաճկահայք
ունին 65 վիճակ, թէ այդ վիճակները
իրանց ընկալաց քանակութեամբ, հա-
մապատասխան են արդեօք եկեղեցւոյ
կանոններին: Արդեօք այդ կանոնները
թիւմ կամ վիճակ ասելով ինչ էին հա-
կանում: Թէ գէթ այժմ, (երբ մեր ա-
ռանց սկզբունքին հրապարակաբար ենք,
օրէնք նոր մի սկզբունքի հարցեր
են զարթեցնում, և այդ սկզբունքները
կաւի կտորի նման իրանց ձեռքբերումը
սրբօրելով իրանց ուղած՝ ձեռքն են տա-
լիս) աւելի արդար չէր լինի՝ վտանակ
թեմերի թուոյն՝ թեմականների թիւը ի
հաշիւ առնուլ և, եթէ ուղում էք, Ռու-
սահայերին փոքր ինչ աւելի արտօնու-
թիւն տալ: Վասն զի Մար-Աթուրը նը-
րանց մտն է, նրանց է հոգում և նրանց
մով հոգացվում ըստ նիւթականին —
իսկ նիւթականութիւնը, յայտնի է, որ
մեր ժամանակի, առաջ, մէն միմեան
չանաւան է կարծես: Եւ եւս ձեռքս
խոշիւ վրայ գրած երգվում եմ, որ մեր
հրապարակախօսներից ամենից աւելի գա-
ղալիար և իրէտրադողող, ամենից աւելի
նիւթի, գրամի մասին է հոգում և գրում
ու գրոտում:— «Առաջ բարոյս և ժամա-
նակաց»:

Հա եւս այն էի ուղում ասել «Նոր-
Գարն»-ը, Կաթողիկոսական ընտրութի-
ւում սկզբունքի հարցը այն չէ՝ թէ
տաճկահայք իրանց 130 ձայնով իրանք
ևս զալիս լիւծակներ թէ այդ ձայնները
ազգային ժողովի ընտրած 2 պատգա-
մաւորներին ձեռնադր են ուղարկում: Այդ
տեղ, եթէ ուղում էք, բուն սկզբունքի
հարցը այն է թէ, արդարեւ, տաճկահայք
ունին 65 վիճակ, թէ այդ վիճակները
իրանց ընկալաց քանակութեամբ, հա-
մապատասխան են արդեօք եկեղեցւոյ
կանոններին: Արդեօք այդ կանոնները
թիւմ կամ վիճակ ասելով ինչ էին հա-
կանում: Թէ գէթ այժմ, (երբ մեր ա-
ռանց սկզբունքին հրապարակաբար ենք,
օրէնք նոր մի սկզբունքի հարցեր
են զարթեցնում, և այդ սկզբունքները
կաւի կտորի նման իրանց ձեռքբերումը
սրբօրելով իրանց ուղած՝ ձեռքն են տա-
լիս) աւելի արդար չէր լինի՝ վտանակ
թեմերի թուոյն՝ թեմականների թիւը ի
հաշիւ առնուլ և, եթէ ուղում էք, Ռու-
սահայերին փոքր ինչ աւելի արտօնու-
թիւն տալ: Վասն զի Մար-Աթուրը նը-
րանց մտն է, նրանց է հոգում և նրանց
մով հոգացվում ըստ նիւթականին —
իսկ նիւթականութիւնը, յայտնի է, որ
մեր ժամանակի, առաջ, մէն միմեան
չանաւան է կարծես: Եւ եւս ձեռքս
խոշիւ վրայ գրած երգվում եմ, որ մեր
հրապարակախօսներից ամենից աւելի գա-
ղալիար և իրէտրադողող, ամենից աւելի
նիւթի, գրամի մասին է հոգում և գրում
ու գրոտում:— «Առաջ բարոյս և ժամա-
նակաց»:

Հա եւս այն էի ուղում ասել «Նոր-
Գարն»-ը, Կաթողիկոսական ընտրութի-
ւում սկզբունքի հարցը այն չէ՝ թէ
տաճկահայք իրանց 130 ձայնով իրանք
ևս զալիս լիւծակներ թէ այդ ձայնները
ազգային ժողովի ընտրած 2 պատգա-
մաւորներին ձեռնադր են ուղարկում: Այդ
տեղ, եթէ ուղում էք, բուն սկզբունքի
հարցը այն է թէ, արդարեւ, տաճկահայք
ունին 65 վիճակ, թէ այդ վիճակները
իրանց ընկալաց քանակութեամբ, հա-
մապատասխան են արդեօք եկեղեցւոյ
կանոններին: Արդեօք այդ կանոնները
թիւմ կամ վիճակ ասելով ինչ էին հա-
կանում: Թէ գէթ այժմ, (երբ մեր ա-
ռանց սկզբունքին հրապարակաբար ենք,
օրէնք նոր մի սկզբունքի հարցեր
են զարթեցնում, և այդ սկզբունքները
կաւի կտորի նման իրանց ձեռքբերումը
սրբօրելով իրանց ուղած՝ ձեռքն են տա-
լիս) աւելի արդար չէր լինի՝ վտանակ
թեմերի թուոյն՝ թեմականների թիւը ի
հաշիւ առնուլ և, եթէ ուղում էք, Ռու-
սահայերին փոք

յանձնել է զեկապանաժողովի նախագահին հետեւեալ առաջարկութիւնը. «Միջազգային իրաւանց հիման վերայ, որ ընդունված են ամեն պետութիւններէն, Սկերի ստրկութիւնը և նոյազ վաճառութիւնն արգելված է և բոլոր ազգերը պարտաւոր են կարեւորութեան չափ գործակցել այս չարեաց ջնջման»: Հաւանական է, որ զեկապանաժողովը հաւանութիւն կը տայ այս առաջարկութեան,

Իշխ. Բիւմարկի փարիզ երթալու լուրը, Ֆերբիլ հետ տեսակցելու համար մեծ վրդովմունք է հանել Ֆրանսիական լրագրութեան: Սոքա զրեթէ միաբերան համարում են այս անպատուութիւնը: Ֆրանսիական ազգի համար, որ չէ կամենում բնաւ Բիւմարկին իւր հայրենիքում տեսնել և հաւանական է, որ Բիւմարկի ներկայութիւնը Ֆրանսիական հողի վերայ կ'առաջացնէ շատ անախտօք ցոյցեր, որպիսեաց ենթարկվեցաւ Սարսիլայի թագաւոր Ալֆրեդը: Միայն գերմանական զինուորական նշանազգեստ կրելու համար Ֆրանսիական մայրաքաղաքում, Ֆրանսիական կառավարութիւնը նեղ վիճակի մէջ, անկարող լինելով փողոցային ցոյցերի առաջն առնելու, ի դէպ Բիւմարկի դատարան, ուստի և աշխատում է համոզել իշխան Բիւմարկին չը գալու Ֆրանսիա: Հաւանական է, որ իշխան Բիւմարկը ձեռք վերցնէ իւր այս դիտարկութիւնից, եթէ միայն զիտմամբ չէ կամենում առիթ տալ նոր անբաւարարութեանց և զեկապանաժողովին հարցերի: Իշխ. Բիւմարկին ձեռնառու է արտաքին հարցեր տեսլելով պարագային քաղաքական աշխարհի, ուստի և շարունակ գտնում է հարցեր, որպիսի են կոնգրէսի ու Նիդերլանդական նաւագնացութեան հարցը, զարկանալով իրանց հարցը և ինչպէս ամբողջական լրագրութեանը գուշակում են, չուտով նա կը զարթեցնէ Մեքսիկայի, Նեգրապոլսի և Պանամայի չեզոքացումն ինդիքները:

Իշխան Բիւմարկի նամակն, որոյ մասին վերջերս «Մեքսիկո» մէջ սկսվում է պատկեր. «Բերլին 21 դեկտ. 1884 ամի: Պատգամաւորաց ժողովի հակառակ ինձ բռնած զիբբի առթիւ 15-ին ներկայ ամսոյս ես զերմանական կայսրութեան ամեն ծայրերից ստանում եմ այնքան համակրական նամակներ, որ բնաւ կարողութիւն չունիմ պատասխանելու: Ներանց առանձնապէս: Նամակի բովանդակութիւնը յայտնի է ընթերցողներին: Իշխ. Բիւմարկը վերջացնում է իւր նամակը հետեւեալ խօսքերով. «Պնդում եմ ամենքին, ոչ չենք հանգամանքում յայտնել են ինձ իրանց համակրութիւնն ու օգնութեան պատրաստակամութիւնը, ընդունելու անրտ և խորին շնորհակալութիւնը»: Պնդ Բիւմարկ:

Ութը բաւարացի կանայք հետեւեալ հրաւերը ուղղելին գերմանացի կանանց: «Գերմանացի կանայք. Գերմանացիում կայ մի մարդ, որ 14 տարի առաջ մեր մարդոց հետ իւր կենսին ամեն օր վրտանդի էր ենթարկում թշնամի երկրում, պաշտպանելով իւր հայրենիքը, որ ապա իմաստուն և հաստատաւոր քաղաքագիտութեամբ պաշտպանեց մեր ազգը պատերազմից, պահպանեց մեզ մեր դատարանները, որոնք մեզը գրկած դուրս էինք բերում: Եւ անս այս մարդուն, որ այժմ ես օթմանատուն տարական է և մեր ազգի պարծանքը կարող է համարվել, մերժեցնելու տալու. 20,000 մարկ, որ թեթեւեղ է իւր վերայ գրած բեռը: Նորա թշնամիքը, հաւատացած լինելով, որ նա աւելի շուտ կը մեռնի իւր պարտքը կատարելով, քան իւր թողնէ իւր գործունէութիւնը, ու նուրբած մեր ազգի և հայրենեաց բարօրութեան, երեկ ցան-

կանում էին, որ նա բոլորովին ուժաւորվի լինի և իրանը ազատվի նրանից: Գերմանացի կանայք: Երբ մի ծառայ երկար տարիներ զնակում է մի օրինաւոր տանը, ներսիւն ժամանակ թեթեւեղում են նորա աշխատանքը և ընտանիքի բոլոր անդամներն երակաւագէտ են լինում դէպի նա և յարգանք ցոյց տալիս նրան, իսկ մեր ազգի ամենազինեւ մարդուն և այս մարդուն են: Հայրենակից կանայք. հանդանակները 20,000 մարկ և իրեն նոր տարուայ ընծայ առաջարկներ այն ի նշան երակաւագիտութեան և յարգանք այն մարդուն, որ ներկայացնում է մեզ իսկական գերմանացի շիտակ անձնաւորութիւնը: Ապացուցանենք, թէ որքան հաւատ և յարգանք ունին դէպի նա գերմանացի կանայք և մայրերն ու որքան արհամարհում են նրանց, ոչ թշնամութեամբ են վարվում նորա հետ: Կազմենք մասնաժողովներ և ժողովատեղիներ Գերմանիայի բոլոր քաղաքներում, ու զիւղելու և թող ազգ խմբերին դուրս անցնեն գերմանացի հայրենասէր կանայք — այն ժամանակ մեր հրաւերը անկակ չի մնալ: Գերմանացի կանայք և մայրերը կ'ապացուցանեն, որ զիւղեն զգալ երակաւագիտութիւն, որ մերժեցնել մեր ազգի ամենազինեւ մարդուն այնպիսի կոպտութեամբ, որ մինչև անգամ օտար պետութիւնը վրդովեցան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Տեղւոյս «Կապիւլա» պաշտօնական լրագրի իբրեւ լուր հաղորդում է իւր 288 համարում, որ պ. Գ. Արծրունին չուտով վերադառնալու է արաւստանից և շարունակելու է «Մշակի» հրատարակութիւնը, որովհետեւ ներկայումս միւս երկու հայ լրագրները յոյժ անբաւարար են: «Կապիւլա» իբրեւ լրագր - լի «Մշակի» շարունակութեան ցանկութիւնը հասկանալի է, ոչինչ չունենք դուրս դէմիսկ դիտար թէ նա կարող լինի որոշել, թէ արդեօք ներկայ հայ լրագրները բաւարար են, թէ ոչ, միայն իրան «Կապիւլա» այժմանակաւորութեան մասին հաստատապէս կարելի է ասել, որ նա աւելի վրաց լրագրի եղան է ուսերին լեզուով, քան համարատարաբանած է իւր նշատակին և անուան. Նրա կարծիքը հայ լրագրներին մասին, հաւանական է, որ իրանը չէ. քանի որ խմբագիրը անկարող է անձամբ ծանօթանալ հայ լրագրութեան ոչ լրովանդակութեանց և ոչ էլ ուղղութեան, այլ ներկայ հայ մամուլի բարեկամներին մէկի կարծիքն է դա, որ պիտի բարձրադաս անձանց դէպի հայ մամուլը «Կապիւլա» խմբագրութիւնը շատ է յարգում և սիրում:

Բազում առաջարկութեանց քաղաքանալու պատճառով նախադասաւոր առաջարկել է քաղաքի վարչութեան աւելացնել 8 ձիաւոր զինեւապահներ, իւրաքանչիւրին 25 ա. ամական տարով: Քաղաքի վարչութիւնը համաձայնելով նախադասաւոր առաջարկութեան քաղաքը ապահովելու համար, երկարատեւ վիճաբանութիւններից յետ որոշել է. 1) Ընդունել պ. նախադասաւոր առաջարկութիւնը մինչև նոր շտապներ կազմվելու: 2) 19-ին դեկտ. 12 ժամին քաղաքային վարչութիւնն իւր ամբողջ կազմակերպութեամբ ներկայանայ նախադասաւոր և խնդրէ, որ նա իրատ միջոցների գործ դնէ և կեղեւնագործութեանց դէմ, որոնք վերջին ժամանակ շատ աստիակացն են: Սրանից յետ իրաւասունները խնդրել են, որ նիտալ վերջանայ, որովհետեւ նա-

քա վախենում են զիւրը ուշ տուն դառնալ:

«Նոր-Գարն» Շուշիից հաղորդում են, որ այնտեղ հայերը շատ վրդովվել են հատաւորին լուսեւորական հայերի դէմ, որոնց դուրս է Միլիարդան Գալաթիլը, մի անձնաւորութիւն, որ յանցանալ համար աքսորը դնացած է և վերադարձած. անհանգիստ բնաւորութեան տէր մարդ: Զարմանալի է, որ հայերի մէջ կովկասում լուսեւորականութեան առաջնակներ են դառնում յանցաւորներ, սոցէտ արհեստաւորներ, քաղցած անգործ անձինք, որոնք ազնիւ ճանապարհով անկարող են իրանց ապրուստը հայթհայթելու: Երեկ զոցա ուսուցչները հետեւում են Գրիտաւորին, որ իւր առաջնակներն ընտրեց հասարակ մարդկութեանց, «զիմարս աշխարհի ընտրեաց Աստուած, զի յամօթ արասցէ զիմաստունս երկրի»: Բայց նա ընտրութեան հետ աստուածային չնորձ տուեց նր. անց, որից զուրկ են Ամիրսանեանցները, որ տան իրանց յիմար ընտրեալներին:

Յ. Օրերումս թողալտից վաղճանեցաւ Ալէքսանդր Արարատեանց թողնելով իւր կինը և երեք որդիքը աղքատութեան մէջ: Երկուստարը հանգուցիւրը երկար ժամանակ ուսուցչութիւն է արել զաւառական քաղաքներում և և զիւղելու: Թղթակցել է հայ լրագրութեանց: Վերջին տարիներում Արարատեանցը վերաբնակեցաւ Թիֆլիզ, ուր և մեռաւ: Հանգուցիւրը հեղինակութիւնը են «Գիւղական խալիֆայ» վէպը և «Քնքի» անունով բանաստեղծութիւնքը: Ինչպէս լսել ենք, հայերէն գրքերի հրատարակ. ընկ. ծախիւք չուտով կը ապուր: Հանգիստ օսկորներով աշխատասէր և համեստ հայ մշակ՝ քո ազգի բարոյական անդամունի մէջ:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՅՑ. Հրատարակիչ Հ. ԵՆՖԻԱՃԱՆՅՑ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԱՅՏՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

ՍԵՑԵՍԻ (Կապիւլան Պետրոս Մաղաթեանց) ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ընտիր թղթի վերայ մաքուր տպուած I, II և III մասերը միասին լոյս տեսաւ և արդէն յաճախում է Բաղվում իմ սկզբական տպարանում և Թիֆլիզի գրաւորատանցներում. գինն է 1 ա. 20 կ.

Յանկայոյները կարող են գիմել հետեւեալ հասցէով. — Въ Баку въ Типографіи Александра Гасабова. 14 — 30

Վրաստանի և Իմերէթի Հայոց վիճակային Կանխտորեայի տոնի մէջ նշանակած է աճուրդ 16-ին Յունվարի 1885 ամի: առանց կրիսաւաճուրդի կ'ապալաւ տալոյ համար ջնջմանստեղծական այգին Օրթաճաւլի:

Անդամ Կանխտորեայի՝ Յանկայնէ վ. Շիրակունի

Օգեստայից եկած ԵՐԱՎՇՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՅՈՒՂԻ որ սովորցնում է ՇՏԱՐԿԻ ՄԵՏՈՂՈՎ ջանկատում է ունենալ դասեր Հալլէն ԵՐԿԱՍԻՐՈՒՆ Կէստանցում № 1:

ՆՈՐ ԳԻՐԻ ԶԵՌՆԱՐԿ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԱՆԻ:

Վաճառվում է Թիֆլիսում՝ Կենդրոնական գրաւորատանցում, և զբարց Ծովանդներին բանկային գրասենականում պարոն Մատուրեանի լամպային մագաղնում: Օտարաքաղաքացիք փափի ծախք չեն վճարում զիմելով հեղինակին՝ Тифлисъ, Лабораторная улица, № 11. С. П. Мануэляницъ. Գինն է 2 ուրբի:

Գրական և քաղաքական ամսագիր 1885 թ.

Կանոնաւորապէս կ'հրատարակուի նոյն պրօգրամայով և ուղղութեամբ: Կ. Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՅՑ. Իւրաքանչիւր համարը բաղկացած կը լինի 5—6 թերթից (80—90) էրես) և դուրս կը գայ իւրաքանչիւր ամսի վերջում:

Ն ա խ ա գ ի ծ.

Ա) Եւստանակագրութիւն. տէրութեան կարգադրութիւններ: Ռուսաց արտասահմանի և Կովկասի նորութիւնները: — Բ) Փնտրական յօդուածներ հայերէն և նոյա գրացի ազգերի անտեսական բարոյական և մտաւորաւորութեան մասին: — Գ) Վէպերի մանրակէպերի զոյգների նկարագրութիւններ: Ծանապարհորդութիւններ — ինքնուրոյն թարգմանական: — Դ) Մատենախօսութիւն. — քննութիւն հայերէն լեզուով տպագրուող գրքերի: նոյն պէս այն օտար գրքերի որոնց նիւթը հայոց ու Կովկասեան կեանքին է աւանդ: — Ե) Քաղաքական տեսութիւն: — Զ) Ներքին տեսութիւն: — Է) Մանկավարժական ժամանակագրութիւն: — Ը) Այլք և այլք: — Թ) Իբրեւ յաւելում: — Եւրօպական և Ռուսաց ընտիր հեղինակների գրուածների թարգմանութիւն: — Յայտարարութիւններ:

Ա) Տպագրութեան համար ընդունուած յօդուածները հարկաւոր համարուած դէպքում կ'ընտրվում են և ուղղվում: — Բ) Տպագրութեան անյարմար յօդուածները վերադարձնվում են հեղինակի պահանջելուց յետոյ: — Գ) Մանր ոտանաւորներ և յօդուածներ չեն վերադարձնվում: — Դ) — Բոլոր յօդուածները պէտք է գրուած լինին լայն տողով և որոշ խաւն գրուածները կը մնան առանց ուղղորդութեան: Հրատարակութեան (12 տետրակ) տարեկան գինն ամեն տեղ 8 ուրբի վեց ամսուանը 5 ա., երեք ամսուանը 3 ա., մի ամսուանը 1 ա.):

Վ ճ ա ը ը կ ա ն խ ի կ է.

Օտարաքաղաքացիք զիմել են այս հասցէով. Тифлисъ. Въ конторѣ редакціи „Горцы“. — При типографіи Варганянца. կամ Թէ Тифлисъ. — Газетное Агентство Шавердова. Թիֆլիսում բացի լրագրական գործաւորութիւնը կարելի է նա և տարագրուել պ. Կոստանդին Յարութիւնեանցի պատասխի մագաղնում: Երեւանեան հրապարակում Պուշկին փողոյի վրա:

Խմբագիր Հրատարակող ՍԻՄԵՆՆԱՆՅՑ. ՀԱՌՈՒՄԵԱՆ.

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ „ՆՈՐ - ԴԱՐ“ Ամենօրեայ քերթր Թ ի Փ լ ի ս ու լ մ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ 1885 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՆՈՅՆ ԴԻՐԻՔՈՎ ԵՒ ԾՐԱԳՐՈՎ (Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Տ Ո Ր Ի)

Ծ Ր Վ Գ Ի Ր.

I. Տէրութեան կարգադրութիւններ — II. Առաջարկող յօդուածներ աւօրեայ ամեն տեսակ խնդիրների մասին — III. Քրոնիկոն — լուրերի աւօրեայ անցքերի համառօտ տեսութիւններ պատահական յօդուածներ գաւազան նիւթերի վերաբերութեամբ — IV. Քղթակցութիւններ — Կովկասից, Ռուսիայից և միւս երկրներից — V. Քաղաքական — Քաղաքական կեանքի և երեւոյթների վերաբերալ տեսութիւններ յօդուածներ և լուրեր — VI. Խառն լուրեր — VII. Հեռագրիներ — VIII. Առեւտրական տեղեկութիւններ — IX. Խմբագրական պատասխաններ — X. Բանասիրական — Ֆելեթոններ, պատկերներ, զոյգների վէպեր, վիպասանութիւններ, զիտութեան, զեղաբուծութեան արհեստների և արդիւնագործութեան ամեն ճիւղերին վերաբերալ աշխատութիւններ և քննադատական յօդուածներ — XI. Յայտարարութիւններ — Հայոց և օտար լեզուներով:

Տարեկան գինն է 10 ա., վեց ամսուան 6 ա., Հատով 5 կոպ.:

Խմբագիր — Հրատարակիչ՝ ՍՊԵՐՍԱՐ ՍՊԱՆԳԱՐԵԱՆ

Մ. Կ. Ս. «Նոր-Գարն» խմբագրութիւնը անցեալը իբրեւ փորձ ընդունելով, իւր կողմից ոչինչ խնայելու չէ առաջիկայում առաջնայ թերթի բաժանմունքները կարելոյն չափ աւելի ճոխացնելու և պակասը լրացնելու: Մնում է միայն, որ ընթերցող հասարակութիւնը բաժանորդ գրուելով աջակցէ գործի յաջողութեանը: Խմբագրութեան հասցին. Тифлисъ. Редакция «Норъ-Даръ» կամ Tiflis (Gau-case) Rédaction «Nor-Dar»: